

ALKOHOL I DROGA NA RADNOM MJESTU

Kranjec, Dorotea

Master's thesis / Specijalistički diplomski stručni

2022

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Karlovac University of Applied Sciences / Veleučilište u Karlovcu**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:128:004383>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-12-26**

VELEUČILIŠTE U KARLOVCU
Karlovac University of Applied Sciences

Repository / Repozitorij:

[Repository of Karlovac University of Applied Sciences - Institutional Repository](#)

zir.nsk.hr

DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJI

Veleučilište u Karlovcu
Odjel Sigurnosti i zaštite
Specijalistički diplomski stručni studij sigurnosti i zaštite

Dorotea Kranjec

ALKOHOL I DROGA NA RADNOM MJESTU

DIPLOMSKI RAD

Karlovac, 2022

Karlovac University of Applied Sciences
Safety and Protection Department
Professional graduate study of Safety and Protection

Dorotea Kranjec

ALCOHOL AND DRUGS AT WORKPLACE

Final paper

Karlovac, 2022
Veleučilište u Karlovcu

Odjel Sigurnosti i zaštite
Specijalistički diplomski stručni studij sigurnosti i zaštite

Dorotea Kranjec

ALKOHOL I DROGA NA RADNOM MJESTU

DIPLOMSKI RAD

Mentor: Vučinić Zoran, struc.spec.oec v. pred.

Karlovac, 2022

VELEUČILIŠTE U KARLOVCU
KARLOVAC UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES
Trg J.J.Strossmayera 9

HR-47000, Karlovac, Croatia
Tel. +385 - (0)47 - 843 - 510
Fax. +385 - (0)47 - 843 – 579

VELEUČILIŠTE U KARLOVCU

Specijalistički diplomski stručni studij: Sigurnost i zaštita

Usmjerenje: Zaštita na radu

Karlovac, 2022

ZADATAK ZAVRŠNOG RADA

Student: Dorotea Kranjec

Matični broj: 0415617080

Naslov: Alkohol i droga na radnom mjestu

Opis zadatka:

Zadatak ovog završnog rada je proučiti i analizirati konzumiranje alkohola i droge na radnim mjestima. Potrebno je dublje ući u srž toga problema da bi mogli ponuditi neka rješenja kako radnike spriječiti i motivirati da ne konzumiraju alkohol i drogu na radnom mjestu.

Zadatak zadan:

Rok predaje rada:

Predviđeni datum obrane:

Mentor: Zoran Vučinić, struc.spec.oec v.pred.

Predsjednik Ispitnog povjerenstva:

PREDGOVOR

Zahvaljujem se mentoru Zoranu Vučiniću, struc.spec.oec v. pred. , na stručnom vodstvu prilikom odabira teme kao i izradi, strpljenju i razumijevanju za vrijeme pisanja diplomskog rada.

Hvala svim profesorima Veleučilišta u Karlovcu na stečenom znanju i vještinama kojim su me podučili tijekom mojeg petogodišnjeg školovanja.

Posebno se zahvaljujem svojim roditeljima, obitelji i prijateljima koji su mi bili podrška u svakom trenutku mog školovanja i podupirali me u ostvarivanju ovog cilja.

SAŽETAK

Predmet ovog diplomskog rada je alkohol i droga na radnom mjestu. Prvo ćemo navesti i proučiti što sve o tome kažu zakonski okviri pri čemu nam je najbitniji Pravilnik o testiranju na alkohol, droge i druga sredstva ovisnosti na radnom mjestu. Alkohol i droga su jedan od većih problema s kojima se svakodnevno suočavaju poslodavci na radnom mjestu. Potrebno je odrediti efikasne sankcije kako bi se u potpunosti uklonile ili barem dovele na minimalnu razinu.

U eksperimentalnom dijelu rada implementirana je metoda anonimnog anketnog upitnika. Pomoću njih dobit ćemo rezultate o učestalosti konzumiranja alkohola i droga te koji se narkotici najčešće koriste. Također ćemo dobiti rezultate o tome kako ta sredstva djeluju na izostanak s radnog mjesta.

Ključne riječi: alkohol, droga, radno mjesto

SUMMARY

The main subject of this thesis are alcohol and drugs in a workplace. Firstly, we are going to induce and specify everything that the law says about that, in which the most important document is The Ordinance about testing people for drugs, alcohol and other substances in a workplace. Alcohol and drugs are one of the biggest problems that employers face with on a daily basis. It is needed to determine the right sanctions so that these problems are put down entirely or at least brought to a minimum.

In experimental part of the thesis, the method of anonymous survey was implemented. With the help of the survey, we are going to get the results about the frequency of consuming alcohol and drugs, as well as which narcotics are used the most. We are also going to get results about how those substances act on absence from workplace.

Key words: alcohol, drugs, workplace

Sadržaj

1. UVOD	1
1.1. Predmet i cilj rada	1
1.2. Izvori podataka i metode prikupljanja	1
2. ZAKONSKI OKVIR	2
3. OVISNOST	4
3.1. Ovisnost o alkoholu	5
4. ALKOHOL	6
4.1. Hrvati i alkohol	6
4.2. Utjecaj alkohola na čovjeka	8
4.3. Alkoholizam	10
4.4. Posljedice na radnu sposobnost	11
5. DROGA	13
5.1. Posljedice droge	14
5.2. Podjela droga	15
5.2.1. Marihuana	15
5.2.2. Kokain	17
5.2.3. Heroin	19
5.2.4. Inhalati (otapala)	19
5.2.5. Psihodepresori	20
5.2.6. Hašiš	21
5.2.7. Opijati	21
6. ISTRAŽIVAČKI DIO	23
7. POSTUPAK TESTIRANJA NA ALKOHOL	23
7.1. Zapisnik o testiranju	23
7.2. Udaljavanje radnika sa mjesta rada	25
8. REZULTATI ISTRAŽIVANJA	26
8.1. Hipoteza	26
8.2. Ispitanici	26
8.3. Metode	28

8.4. Rezultati	29
9. ZAKLJUČAK	37
10. LITERATURA	
11. PRILOZI.....	

1. UVOD

Prekomjerno uzimanje alkohola i droga može naškoditi kako zdravlju ljudi tako i gospodarstvu pojedine zemlje. Postoji niz razloga za usmjeravanje pozornosti konzumacije droga i alkohola na radnom mjestu. To su prvenstveno problemi vezani uz uporabu alkohola i zlostavljanja odnosno nasilja na radu, povećani rizik od nesreća koje vode do ozljeda na radu, rizici povećane pojavnosti pojedinih bolesti, povećan broj neopravdanih izostanaka i bolovanja, a sve to dovodi do negativnih pojava na radu i povećanih troškova za poslodavce i radnike.

1.1. Predmet i cilj rada

Istraživanje problematike službe zaštite na radu u tvrtki odnosno problem alkohola na radnom mjestu je predmet ovog seminarskog rada. Kroz ovaj rad istražujemo koje probleme donosi konzumacija alkohola u tvrtki kod koje je zaposlen radnik (mjesto rada), prilikom obavljanja radnih zadataka kod poslodavca i okoline općenito. Istražujemo na koji način taj problem rješavaju poslodavac, stručnjak zaštite na radu i ostale odgovorne osobe i što to znači za osobu koja je konzumirala alkohol na radnom mjestu ili je već došla pod utjecajem alkohola na mjesto rada. U ovaj seminarski rad ćemo priložiti i dokumente o rješavanju tog problema.

1.2. Izvori podataka i metode prikupljanja

Svi podaci koji su izneseni u ovom radu prikupljeni su i analizirani iz stručnih knjiga, pravilnika te internetskih stranica.

Metode koje su korištene u izradi rada su: statistička metoda, metoda anketiranja i metoda dokazivanja.

2. ZAKONSKI OKVIR

Pravilnik o testiranju na alkohol, droge i druga sredstva ovisnosti na radnom mjestu utvrđuju se:

- zabrana rada radnika pod utjecajem alkohola droga i drugih sredstava ovisnosti i mjere za provedbu zabrane
- ovlaštenici za provođenje postupka provjere (testiranja) na alkohol, droge i druga sredstva ovisnosti
- postupak provjere (testiranja) kojim se utvrđuje je li radnik za vrijeme rada pod utjecajem alkohola
- ili drugih sredstava ovisnosti
- odgovornost i ovlasti voditelja ustrojstvenih jedinica Ustanove za provedbu mjera zabrane zloupotrebe alkoholnih pića i drugih sredstava ovisnosti.
- sankcije koje Imunološki zavod primjenjuje prema radnicima i drugim osobama koje su na radu, odnosno u prostoru pod nadzorom Ustanove zatečene pod utjecajem alkohola, droga ili drugih sredstava ovisnosti.

Zabranjeno je konzumiranje alkoholnih pića, droga i drugih sredstava ovisnosti u prostoru pod nadzorom Ustanove, kao i njihovo unošenje u taj prostor. Na radnom mjestu i u prostoru pod nadzorom Ustanove radnik ne smije biti pod utjecajem alkohola, droga ili drugih sredstava ovisnosti.

Radi sigurnosti i zdravlja svih radnika, kao i očuvanja imovine, radnik je dužan pridržavati se zabrane rada pod utjecajem alkohola, droge i drugih zabranjenih supstanci. Postupanje radnika suprotno ovoj zabrani smatra se postupkom koji ugrožava opću sigurnost i zdravlje radnika te imovinu Ustanove i predstavlja osobito tešku povredu obveza iz radnog odnosa propisanu člankom 98. Pravilnika o radu Imunološkog zavoda.

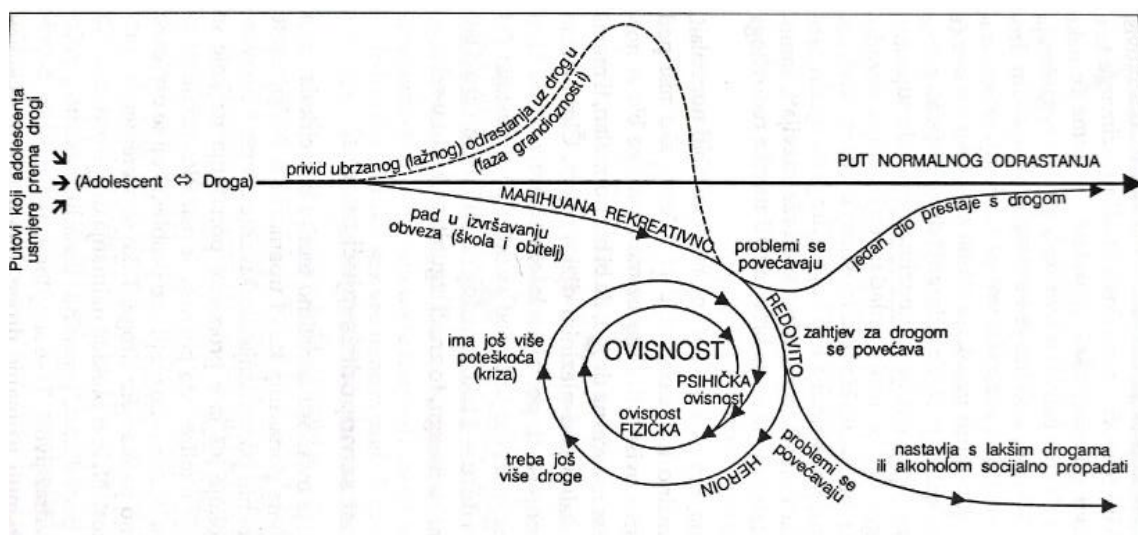
Ravnatelj ovlašćuje osobu za provođenje postupka provjere prisutnosti alkohola, droga i drugih sredstava ovisnosti koji predstavlja jednu od mjera provedbe zabrane iz članka 2. ovoga Pravilnika. Ravnatelj, voditelji službi, odjela, odsjeka i ovlaštenici poslodavca dužni su voditi brigu o tome da svi radnici budu upoznati s odredbama

ovoga Pravilnika i s mogućim posljedicama postupanja protivnog zabrani iz članka 2. ovoga Pravilnika.

Testiranje se obvezatno provodi u slučaju ozljede na radu. Prisutnost alkohola u organizmu utvrđuje se instrumentom za otkrivanje prisutnosti alkohola u izdahnutom zraku koji bilježi i pohranjuje podatke o vremenu uzorkovanja i količini uzorka. Postupak provjere provodi se uz pristanak radnika, a prije početka testiranja radnik mora biti upoznat s postupkom testiranja. [1]

3. OVISNOST

Ovisnost je stanje, katkada psihičko, a katkada fizičko, koje se javlja kao posljedica međudjelovanja između živoga organizma i droge, a karakterizirano je ponašajnim i drugim promjenama koje uvijek uključuju prisilu da se droga i dalje uzima, bilo zbog njenih poželjnih učinaka, bilo zbog toga da se izbjegnu patnje koje će se zaviti ako se s uzimanjem sredstva prekine. Ovisnost je stanje koje se ponekad razvija vrlo brzo, što ovisi o vrsti droge, količini (čistoći) učestalosti i načinu uzimanja te o značajkama i motivu pojedinca koji je uzima. Drugim riječima, biti ovisan znači ne moći više biti normalan, ne moći više normalno funkcionirati u bilo čemu ako nisi pod djelovanjem sredstva ovisnosti. Prije uzimanja droge bio si normalan, a nakon što se navučeš na drogu, da bi bio normalan, ti moraš uzeti drogu i biti stalno pod njezinim djelovanjem. Čim njezino djelovanje počne popuštati postaje ti loše, neizdrživo i da bi to izbjegao, makar na nekoliko sati, pod svaku cijenu nastojat ćeš nabaviti tu sljedeću dozu- i tako u nedogled. Biti ovisan znači biti zarobljen „kemijom“ u mozgu, to znači izgubiti slobodu u sebi. [2]

Slika 1. Nastanak i održavanje samopodržavajućega procesa koji nazivamo ovisnost [2]

3.1. Ovisnost o alkoholu

Ovisnost o alkoholu kronična je recidivna bolest progresivnog tijeka koja, ako se ne liječi, završava s predvidljivo negativnim ishodom. Ovisnost o alkoholu jest bolest, ali prije svega bolest koju je alkoholičar sam izabrao i koja se uvijek ponovno potvrđuje i uvijek ponovno izabire u svakom daljnjem pijenju.

Piti, voljeti piti, ne znači isto što i biti ovisan. Biti ovisan o alkoholu znači:

- a) Uvijek piti više nego što se namjeravalo
- b) Više puta bezuspješno pokušavati prestati piti
- c) Zbog pijenja zanemarivati obveze i zatajiti na nekom od važnijih životnih područja
- d) Piti sve veće količine alkohola sa sve manje užitka
- e) Osjećati se nervoznim, deprimiranim i jadnim ako se ne pije
- f) I na kraju, osjećati grižnju savjesti svaki put zato što se pilo, a potom piti opet i opet kako bi se isti taj osjećaj odagnao [3]

4. ALKOHOL

Alkohol je psihoaktivna supstanca koja neurobiokemijski djeluje na mozak izazivajući poremećaje u njegovu funkcioniranju, koji se na doživljenom planu očituju kao psihijatrijski simptomi.[3] Alkohol je u obliku različitih pića od davnine poznat i društveno prihvaćen u gotovo svim zemljama Europe, Sjeverne i Južne Amerike i Australije, a u velikoj mjeri i na ostalim kontinentima, što ga stavlja u poseban položaj i upućuje na poseban pristup toj supstanci. [4] Alkoholnim pićima nazivamo one napitke namijenjene ljudskoj upotrebi, koji sadrži etanol u bilo kojoj koncentraciji. Alkohol je glavna psihoaktivna tvar u pivu, vinu i žestokom piću. Ima više vrsta alkohola, ali onaj koji se nalazi u alkoholnim pićima jest etilni alkohol. To je bezbojna, lako zapaljiva tekućina koja ima intoksicirajući efekt. Alkohol je droga koja stvara psihičku i fizičku ovisnost (nakon četiri ili više godina prekomjernog pijenja); u početku dolazi do porasta tolerancije, a u kasnijoj fazi alkoholizma dolazi do pada tolerancije (treba sve manje alkohola da bi osoba bila pijana). [2]

4.1. Hrvati i alkohol

Naš narod je tradicionalno naklonjen alkoholu. Prema podacima o konzumaciji alkoholnih pića svaki dan Hrvatska se nalazi među prvih pet država (10,2 %), s prevalencijom iznad 10 %, zajedno s Francuskom, Bugarskom, Španjolskom, Portugalom (20,7 %). Podatak o onima koji uopće ne piju alkohol ili nisu pili alkohol u posljednjih godinu dana (38,3 %) pozicionira Hrvatsku na prvo mjesto među članicama EU (Turska (preko 80%) i Srbija (50 %) nisu članice EU samo su zemlje sudionice EHIS istraživanja). Prema podacima u Tablici 1. vidljivo je da veći dio populacije pije alkohol tjedno (17,9 %) ili mjesečno (21 %), a uspoređujući podatke s ostalim zemljama članicama Hrvatska je u donjem dijelu poretka zemalja. Muškarci u Hrvatskoj češće piju alkohol u odnosu na žene – 18,2 % muškaraca pije alkohol svaki dan, 26,5 % minimalno jednom tjedno, a 21,0 % manje od jednom tjedno. Više od polovice žena (63,4 %) rijetko ili nikada ne pije alkoholna pića, njih 20,9 % pije alkohol manje od jednom tjedno, a 15,7 % minimalno jednom tjedno ili svakodnevno. [5]

Tablica 1. Raspodjela osoba dobi iznad 15 godina prema učestalosti konzumacije alkohol 2019. (%) [5]

	Svaki dan	Svaki tjedan	Svaki mjesec	Manje od jednom mjesečno	Nikada ili ne u posljednjih 12 mjeseci
EU - 27 zemalja (od 2020)	8,4	28,8	22,8	13,9	26,2
EU - 28 zemalja (2013-2020)	:	:	:	:	:
Belgija	9,7	40,8	17,6	8,8	23,2
Bugarska	10,2	23,8	22,9	13,4	29,7
Češka	7,8	33,8	26,6	16,6	15,2
Danska	9,6	39,9	28,4	12,7	9,4
Njemačka	7,5	32,2	25,9	13,1	21,2
Estonija	1,3	20,8	28,8	26,2	22,8
Irska	2,4	39,3	22,9	12,8	22,6
Grčka	5,9	25,2	27,5	12,9	28,5
Španjolska	13,0	22,9	18,3	12,5	33,4
Francuska	9,9	34,0	22,7	10,4	23,0
Hrvatska	10,2	17,9	21,0	12,6	38,3
Italija	12,1	29,2	16,2	7,8	34,8
Cipar	4,0	17,0	30,4	19,6	29,0
Latvija	1,2	12,3	31,1	28,0	27,3
Litva	0,8	12,2	31,3	27,2	28,6
Luksemburg	8,9	43,1	21,2	9,6	17,2
Mađarska	6,3	19,1	21,3	24,2	29,1
Malta	7,9	28,1	18,3	13,5	32,2
Austrija	8,3	47,3	11,3	10,9	22,2
Austria	5,7	34,0	26,5	13,6	20,1
Poljska	1,6	16,8	30,2	25,5	25,9
Portugal	20,7	22,0	15,4	11,9	30,0
Rumunjska	2,9	19,0	28,3	19,3	30,5
Slovenija	6,6	24,0	25,2	17,8	26,4
Slovačka	4,1	19,3	25,4	22,7	28,4
Finska	:	:	:	:	:
Švedska	1,8	36,5	26,5	16,0	19,1
Island	:	:	:	:	:
Norveška	1,4	35,4	30,9	17,1	15,2
Ujedinjeno kraljevstvo	:	:	:	:	:
Srbija	3,1	u 13,5	u 19,9	u 12,9	u 50,7
Turska	0,5	3,4	5,1	5,9	85,1

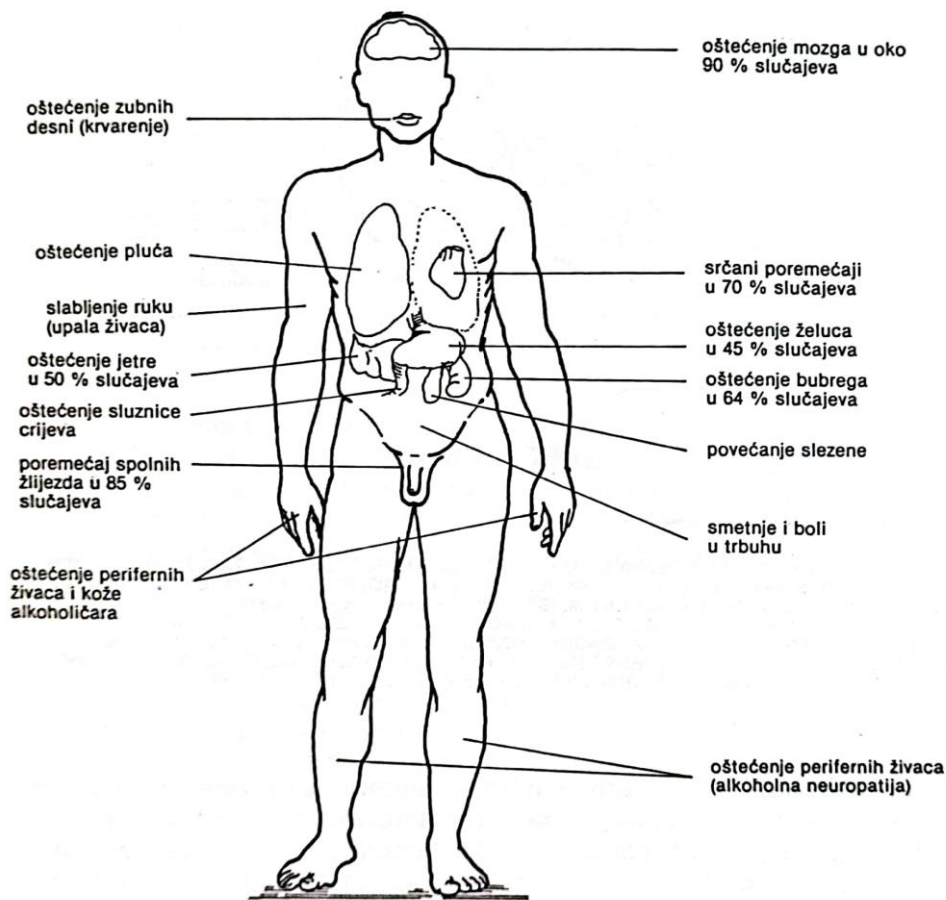
Hrvatska u svom kontinentalnom djelu održava obrazac pijenja istočnoeuropskih i srednjoeuropskih naroda određen konzumacijom žestokih alkoholnih pića i piva, a u svom obalnom i priobalnom dijelom mediteranski obrazac pijenja s dominacijom vina.

4.2. Utjecaj alkohola na čovjeka

Kao i drugi sedativi, alkohol djeluje direktno na središnji živčani sustav.

Kada popijete alkoholno piće, alkohol kroz želučane stijenke ulazi u krvotok. Pošto je popijen, alkohol se može naći u svim organima i dijelovima tijela. On prvo djeluje na područja mozga koja kontroliraju naučeno ponašanje i samokontrolu. Smanjena samokontrola često izaziva agresivno i nasilno ponašanje. Uzet u velikim količinama, alkohol može zatupiti osjete i oslabiti mišićnu kondiciju, pamćenje i procjenu. Zbog toga osobe prilikom kretanja padaju i mogu teško ozlijediti glavu i mozak. Ako se alkohol uzima u većoj količini kroz dulje razdoblje, on može znatno oštetiti jetru, mozak i srce. Ako se nastavi s čestim pijenjem, alkohol oštećuje najdublje dijelove mozga i može uzrokovati komu ili smrt zbog zatomljenja rada srca i dišnih organa. Osoba kojoj postane mučno od alkohola i koja padne u nesvijest može umrijeti od gušenja. U stanjima teškoga pijanstva, nakon triježnjenja, mogu se javiti alkoholne amnezije (pucanje filma). Samo vrijeme može odstraniti alkohol iz tijela. Jetri je potrebno otprilike sat i pol da razgradi količinu alkohola sadržanu u jednom piću. Vrijeme razgradnje postaje proporcionalno sa sve većom količinom konzumiranoga alkohola.

Često pijenje kroz određeno razdoblje može uzrokovati trajna tjelesna oštećenja i skratiti čovjekov životni vijek za deset ili više godina. Velike količine alkohola toliko oštećuju jetru da ona s vremenom ne može više normalno funkcionirati pa dolazi do ciroze. Alkohol iritira želučane stijenke i time uzrokuje čireve i gastritis. Bolesti srca i oštećenja mozga katkad su uzrokovani čistim pijenjem velikih količina alkohola. Također mogu biti oštećeni pankreas i žlijezde koje su u tijelu odgovorne za mnogobrojne funkcije. Mnogi ljudi koji često i mnogo piju nerijetko pate od neuhranjenosti, zato što alkohol sadrži kalorije, ali ne i hranjivu vrijednost, a neki pate od anemije i drugih krvnih bolesti. Seksualne disfunkcije i nemogućnosti česte su posljedice alkoholizma. Naravno, da bi uzrokovao slučajne nesreće i smrt, alkohol ne mora biti navika. [2]

Slika 2. Najčešće oštećenja pojedinih organa izazvana pijenjem alkoholnih pića [2]

Zdravstveni poremećaji izravno ili neizravno izazvani (prekomjernom) konzumacijom alkoholnih pića:

- a) **Psihički poremećaji:** alkoholne amnezije, sumračna opita stanja, alkoholna koma, agresivni ispadi, alkoholna halucinoza, alkoholno ludilo, alkoholni apstinencijski sindrom, alkoholno ludilo ljubomore, alkoholne depresije
- b) **Bolesti probavnog sustava:** upala sluznice želuca i jednjaka, alkoholna žgaravica, mučnina, povraćanje, proljevi, ulkusna bolest želuca i dvanaesterca, upala gušterače, alkoholni dijabetes, povećanje jetre, ciroza jetre, karcinomi svih dijelova probavnog sustava

- c) **Bolesti srčano-krvožilnog sustava:** povišeni tlak, srčane aritmije, povišenje masnoće u krvi, anemije, povećani rizik obolijevanja od srčanog i moždanog udara
- d) **Bolesti živčanog sustava:** oštećenje perifernih živaca, posebno nogu, alkoholna epilepsija, smetnje ravnoteže koordinacije hoda te drhtavica izazvana oštećenjima malog mozga, smetnje koncentracije, prisjećanja, upamćivanja i intelektualnih sposobnosti u cjelini vezanih uz oštećenje kore velikog mozga.
- e) **Oštećenje drugih organa:** spolna nemoć, sklonost ozljedama i padovima u opitom stanju s posljedičnim prijelomima, vanjskim krvarenjima, ali i ozljedama glave s moždanim krvarenjima koja nerijetko imaju smrtni ishod, opći pad imuniteta i povećana sklonost obolijevanju od zaraznih bolesti, ali i od karcinoma. [3]

4.3. Alkoholizam

Alkoholizam je najraširenija kronična bolest ovisnosti koja predstavlja jedan od najozbiljnijih sociomedicinskih problema današnjice. Najprimjerenijom se pokazala modificirana definicija Svjetske zdravstvene organizacije (WHO) koja glasi: „Alkoholičar je osoba koja je dugotrajnim pijenjem postala ovisna o alkoholu (psihički, fizički ili na oba načina) i u nje su se uslijed toga razvila zdravstvena (psihička ili fizička) oštećenja i socijalne poteškoće pristupačne klasičnim medicinskim i socijalnim dijagnostičkim postupcima. Alkoholizam je bolest koja uključuje četiri simptoma:

- a) žudnja (snažna potreba ili kompulzivna reakcija na piće),
- b) gubitak kontrole (nemogućnost da se u bilo kojem trenutku ograniči opijanje),
- c) fizička ovisnost (apstinencijski simptomi kao što su mučnina, znojenje, drhtavica i anksioznost, koji se pojavljuju uslijed prestanka konzumiranja alkohola nakon razdoblja intenzivnog opijanja),
- d) tolerancija (potreba da se pije veća količina alkohola da bi se postigao željeni učinak). [6]

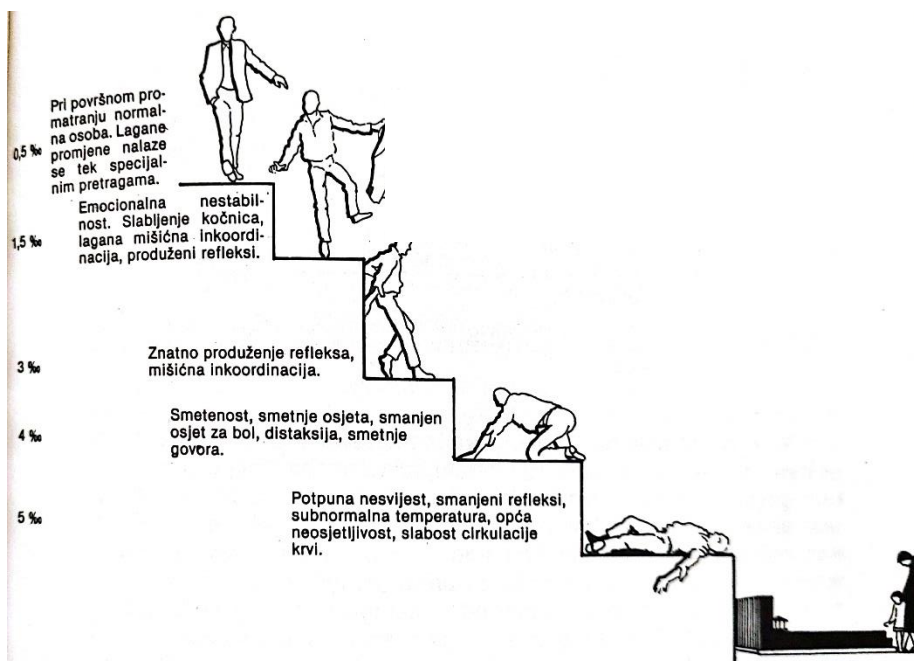
Statistike pokazuju da alkoholičari često bivaju iz obitelji u kojima je netko od roditelja također bio alkoholičar. Preko 90% odraslog stanovništva Hrvatske barem ponekad pije alkoholna pića. Iz te populacije regrutiraju se prekomjerni konzumenti. Takvih je među muškarcima starijima od 18 godina oko 15%, a među ženama oko 4%. Približno isti postotak stanovnika Hrvatske čine alkoholičari. Oko 50% teških prometnih nesreća i ozljeda na radu povezano je s uporabom alkohola. Radna sposobnost alkoholičara i produktivnost znatno su reducirani. [2] Alkoholizam se može dogoditi bez iznimke svakome. Nema tipičnog alkoholičara i alkoholizam moramo prestati poistovjećivati s onih nekoliko postotaka alkoholičara koji su u stanju raspadanja i jadnog životarenja po tipu alkoholičara-beskućnika. Naprotiv, gotovo tri četvrtine alkoholičara čine tzv. funkcionalni alkoholičari, dakle socijalno neupadljivi ljudi koji radno i obiteljski sasvim zadovoljavajuće, a nerijetko i više nego zadovoljavajuće, funkcioniraju, rade i žive. Njih neposredna okolina ne percipira kao „pijanice“ nego tek kao ljude koji si „vole popiti“. [3]

4.4. Posljedice na radnu sposobnost

Nakon uzimanja alkoholnog pića smanjuje se radna sposobnost, snaga općenito, a i mogućnost razumnog zaključivanja. Također se i refleksi mijenjaju pod utjecajem alkohola. Brzi i ispravni refleksi nužni su u svakodnevnom životu. Dovoljno je zamisliti što bi značilo produženje refleksnog vremena za aktivne sudionike u prometu, osobe koje rade na strojevima itd. Već i najmanje zakašnjenje zbog produženog refleksnog vremena (usporenih refleksa) može značiti smrt. Sve veća motorizacija, industrijalizacija i uopće moderni način života, dovode alkoholičara u sve veću opasnost pa se često ističu podaci kirurških i traumatoloških odjela i bolnica, u kojima je evidentirano da su bolesnici u tim ustanovama u momentu nesreće u velikom postotku bili pod utjecajem alkohola. Pijanstvo izaziva radnu nesposobnost za vrijeme svoga trajanja. Međutim, kad nema alkohola u krvi i nealkoholičar i alkoholičar koji se liječio i prestao piti sposobni su za rad. Alkoholizam pojedinca negativno se održava na čitavu radnu skupinu i na uspjeh radnog kolektiva u kojem takav pojedinac živi i radi. Na radnom mjestu pijenje uzrokuje neopravdani

izostanak s posla, nezadovoljstvo u radnoj skupini, opadanje proizvodnje po kakvoći i količini. [7]

Ovisnici o alkoholu ne mogu raditi na važnim i odgovornim poslovima i nisu sposobni zadržati dugotrajno posao te je učestalost broja zaposlenja, izostajanja s posla i gubitka posla u njih znatno veća nego u nealkoholičara. Izostanci s posla, apsentizam, uzrokovan alkoholom veći je od onog u nealkoholičara za 40 %. Povećano pijenje alkohola može biti i posljedica izloženosti profesionalnom stresu na radu. U pojedinim skupinama zanimanja ovisnost o alkoholu se češće pojavljuje. Konobari, hotelski radnici, mornari, trgovci, novinari, liječnici, odvjetnici, policajci visokorizične su osobe za razvoj alkoholizma. Podaci o tome je li veći rizik od razvoja alkoholizma u fizičkih radnika ili službenika razlikuju se od istraživanja do istraživanja. Međutim, iako je u nekim istraživanjima učestalost pijenja veća u službenika nego u fizičkih radnika, fizički radnici piju veće dnevne količine alkohola. [8] Alkoholikar ne samo da umire mlađi od nealkoholičara, nego ranije gubi i radnu sposobnost. Računa se da alkoholikar u životu izgubi barem 10 radnih godina. [7]

Slika 3. Djelovanje pojedinih koncentracija alkohola u krvi i faze pijanstva koje nastaju pri tim koncentracijama [2]

5. DROGA

Pogledamo li u prvo izdanje Medicinske enciklopedije (1957.) naći ćemo tamo da su droge sirovi, napola preparirani produkti biljnog, životinjskog ili mineralnog porijekla koji služi za izradu lijekova (ljekovite droge) i kao mirodije u tehničke svrhe (tehničke droge). [4]

Droge su vrlo različite prirodne ili kemijski sintetizirane tvari koje unesene u organizam mogu prouzročiti i vrlo različita fizička ili psihoaktivna djelovanja (promjene stanja svijesti, opažanja, raspoloženja itd.). Neke su od njih takve naravi da će dio pojedinca koji ih uzimaju postupno razvijati sklonost prema ponavljanju njihove uporabe uz rizik navikavanja ili nastanka ovisnosti. [2]

Droge su kao sredstva korisna čovjeku i u medicini se koriste za ublažavanja boli u ranjenika ili u bolesnika koji umiru od raka.

Riječ „droga“ većini priziva ružne slike igala, šprica, narkomana koji propadaju u bolesti, bijedi i smrti. Promidžbene kampanje protiv zloupotrebe droga licemjerno se odvijaju usporedno uz masovnu i agresivnu promidžbu piva i kvalitetnih vina. Jedini siguran način da se izbjegnu neželjene posljedice pijenja alkoholnih pića jest da se ona uopće ne piju. [3]

Stoljećima je upotreba i zloupotreba opijuma i kanabisa bila uglavnom ograničena na zemlje Azije, Mediterana i Bliskog istoka, upotreba koka lišća na neke zemlje Južne Amerike u području Andi, a upotreba halucinogenih gljiva i kakteja na područje Centralne Amerike i jug Sjeverne Amerike. Takva su sredstva bila, u pravilu, duboko povezana sa socijalnim i ekonomskim životom pojedinih zemalja i postala sastavnim dijelom njihovih kulturnih tradicija. [4]

5.1. Posljedice droge

Posljedice se običava podijeliti na:

- a) zdravstvene (psihička i fizička oštećenja),
- b) ekonomske,
  - ako se u obzir uzme znatan broj prometnih nesreća uzrokovane ljudskim faktorom- sudjelovanje u prometu pod utjecajem alkohola, tableta, droga, indirektno i zbog pušenja duhana – tada se radi o nevjerojatno velikim iznosima.
  - Štete koje uzrokuju pušači bacajući opuške kojima se izazivaju požari također su ogromne
- c) Socijalne
  - Samo uzimanje droga kao i način života koji se kreira u društvu konzumenata uzrokuje ozbiljan poremećaj ponašanja i zapostavljanje izvršavanja životnih obveza
- d) etičke
  - u Hrvatskoj ima sve više mladih koji se zbog slabih moralnih principa i želje za brzom zaradom upuštaju u preprodaju droga. Nemalo takvih pojedinaca i sami su postali žrtvama ovisnosti ili su im djeca počela s uzimanjem droga. Zamislite sav jad i bijedu roditelja kriminalaca, koji su pridonijeli svojim načinom života da tolike druge obitelji pate.
- e) zakonske
  - Mladi mogu doći u sukob sa zakonom ako drogu sade, proizvode, daju, prodaju i na bilo koji način posreduju u njezinoj distribuciji. Drogu nije dopušteno poklanjati ni omogućavati bilo kome da je konzumira u vašem stanu; nije dopušteno posjedovati drogu (imati kod sebe bilo koju količinu) ni drogirati se na javnom mjestu. [2]

5.2. Podjela droga

Najpraktičnija je podjela ona koja se temelji na načinu koji droga djeluje na središnji živčani sustav. Pri tome se može raditi o djelovanju pretežito deprimirajućem, psiho stimulirajućem ili o djelovanju u smislu izazivanja poremećaja opažanja (iluzija, halucinacija). Mnoge droge imaju istodobno različita djelovanja pa ih se zbog toga i posebno opisuje. U odnosu na način na koji se droge tretirane pred zakonom, običavamo ih podijeliti na legalne i ilegalne. Najpoznatije legalne droge jesu alkohol i nikotin, a toj kategoriji pripadaju i mnogi *lijekovi za živce* (psihofarmaci, tablete za umirenje, za spavanje, protiv boli.) Neke se tablete mogu legalno kupiti u ljekarni, a većina psihofarmaka legalno se može koristiti u liječenju samo uz liječnički nadzor. Ilegalna distribucija i trgovina lijekovima narkoticima (morfij, kodein, metadon), tretirana je pred zakonom jednako kao i trgovina drogama koje su zakonom posve zabranjene (droge koje se uopće ne smiju ni proizvoditi) kao što su to npr. Heroin, LSD, ecstasy i sl. Valja znati da se za istraživanje i eksperimente u posebnim legalnim laboratorijima, za korištenje tih droga mora tražiti posebno odobrenje vlasti.

[2]

5.2.1. Marihuana

Neprerađena droga marihuana, izrađena od sušenih listova i cvjetova konoplje sadrži 426 spojeva. Više od 70 od tih 426 spojeva zovu se kanabinoidi i ne može ih se pronaći ni u jednoj drugoj biljci. Svi kanabinoidi koji su do danas testirani biološki su aktivni. To znači da svaki kanabinoid utječe na neku formalnu funkciju živoga organizma. Te promjene nisu uvijek vidljive jer se odvijaju u tjelesnim stanicama. Sedamdesetih godina prošlog stoljeća, ignorirajući opasnosti koje po zdravlje uzrokuje marihuana, upotreba se proširila na sve slojeve mladih na zapadu, pogotovo u SAD-u. Danas se većina stručnjaka slaže s činjenicom da marihuana može stvoriti ovisnost te da korisnika oštećuje mentalno, emocionalno, psihički i socijalno.

Marihuana oštećuje:

1) Mozak

- Mijenja kemijske funkcije u mozgu, može djelovati na mišljenje, ometati sposobnost učenja, kratkotrajno pamćenje, koncentraciju
- Može uzrokovati tjeskobu, paniku, flashbackove i toksične psihoze što ovisi o jačini droge i o ličnosti konzumenta

2) Pluća

- Dim marihuane uzrokuje iste štetne posljedice koje uzrokuje duhan. U dimu marihuane nađeno je 50% više spojeva koji uzrokuju rak nego kod duhana
- Smanjuje funkciju obrane od infekcije te može uzrokovati bronhitis, laringitis i sinusitis
- Sve štete proporcionalne su količini uzete droge

3) Srce

- Uporaba marihuane ubrzava rad srca do pedeset posto. Pušenje marihuane naročito je opasno za ljude koji imaju srčane probleme

4) Reproductivni sustav

- Pušenje marihuane smanjuje nivo testosterona (muški spolni hormon). Povećana upotreba dovodi do smanjenja količine i pokretljivosti spermija, a velike su mogućnosti razvoja abnormalnih spermija, što smanjuje plodnost
- Kanabinoidi se apsorbiraju u ženske spolne organe. Kanabinoidi mogu biti toksični, uzrokujući pobačaj, mrtvo rođenje i ranu postnatalnu smrt. Kanabinoidi se prenose kroz majčino mlijeko na dojenče i mogu uzrokovati smetnje razvoja spolnih obilježja muške djece.

5) Motoričke sposobnosti

- Marihuana utječe na sposobnost vezane uz mentalnu i fizičku koordinaciju. Marihuana odgađa reakcije vezane za vid i sluh. Pušenje te droge u predisponiranih osoba višestruko povećava rizik javljanja psihotičnih stanja i shizofreniju.

6) Imunološki sustav

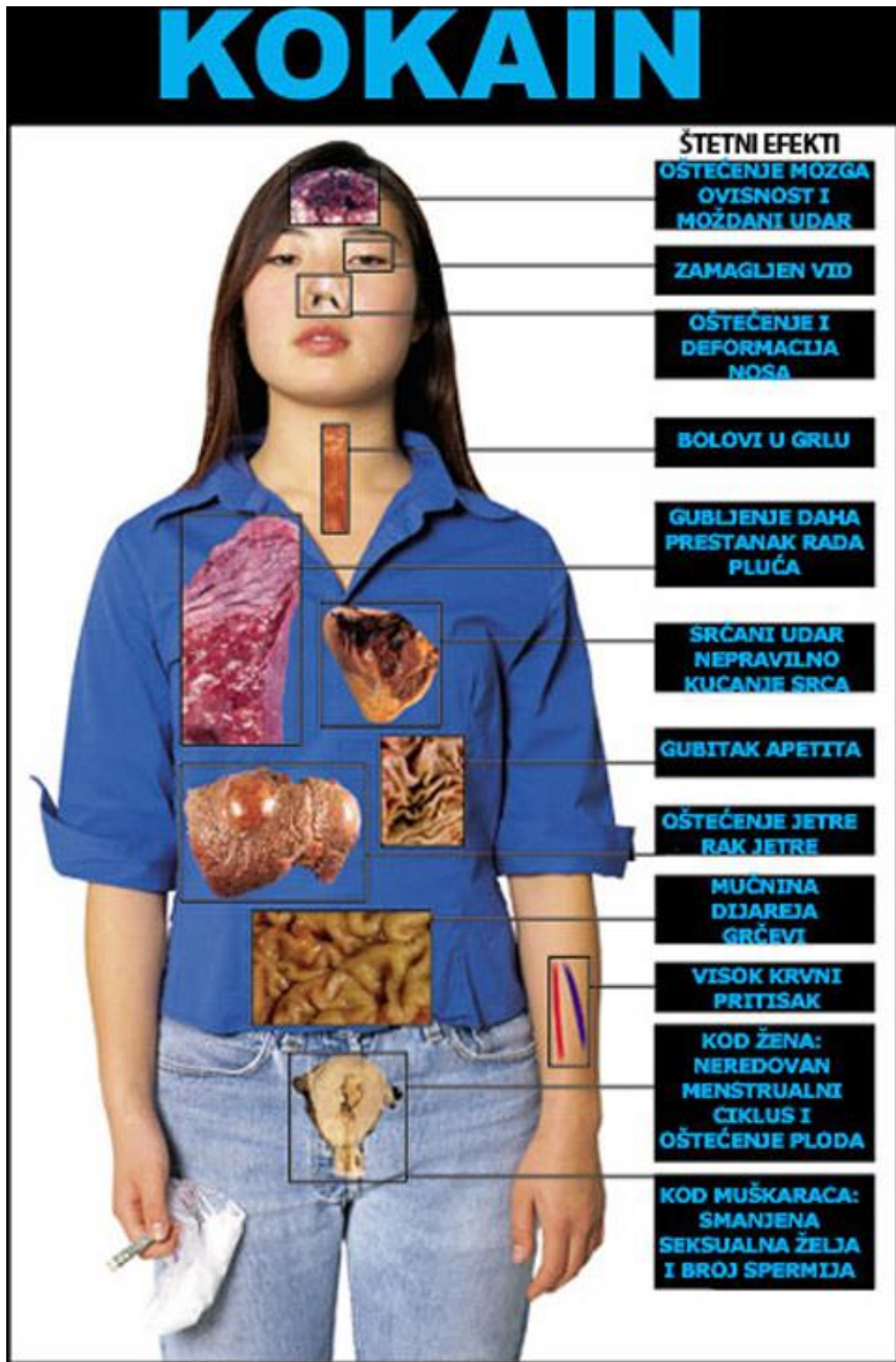
- Učestalo pušenje marihuane može oslabiti imunološki sustav i time povećati rizik javljanja različitih infekcija [2]

5.2.2. Kokain

Kokain je osnovni alkaloid kokinih listova i kemijski se može odvojiti od listova. Kokain je bijeli i mekani kristalni prah koji izgleda kao snijeg , često se miješa s bijelim prahom kao što je borna kiselina ili natrijev bikarbonat. U praškastom obliku može se ušmrkavati, a ako je u tekućem stanju onda se unosi intravenozno, injektivno. Unos u tijelo šmrkanjem izaziva trenutno „euforično“ stanje koje traje dvadesetak minuta, a omogućuje i ekstazu koja povećava uzbuđenje. Kada djelovanje počinje slabiti, pojavljuje se odgovarajući osjećaj slabosti. [9]

Simptomi zlouporabe kokaina:

- 1) Problemi sa spavanjem
- 2) Curenje iz nosa, upale nosa, istjecanje krvi iz nosa
- 3) Glavobolje
- 4) Smanjen apetit
- 5) Seksualne smetnje
- 6) Problemi kod kuće, u školi, na poslu, s novcem i u odnosima s drugim ljudima
- 7) Depresija, iritiranost, agresija ili nasilno ponašanje
- 8) Ekstremna paranoidnost (osjećaj da ih netko proganja)
- 9) Umor i besanica
- 10) Crvenilo kože (uslijed češanja zbog nečista kokaina)
- 11) Proširene zjenice, ježenje, mučnina
- 12) Razgovorljivost, visoka temperatura, ubrzano kucanje srca [2]

Slika 4. Oštećenje organa konzumiranjem kokaina [11]

5.2.3. Heroin

Heroin se pojavljuje na crnom tržištu u nekoliko različitih oblika i boja. Može se pojaviti u bijeloj, smeđoj (tamnoj i svijetloj), krem, a i u crnoj boji kao prah ili zrnata supstanca (granulat). Heroin je vrlo jaka supstanca koja djeluje izravno na središnji živčani sustav. Trenutačni učinci heroina su: opće smanjenje dišnih i kardiovaskularnih aktivnosti, pad refleksa kašlja, blago smanjenje vida i pad crijevne aktivnosti. Komplikacije koje se javljaju kod uporabe heroina su upala pluća, ciroza jetre i druge sporedne infekcije uključujući i AIDS, gubitak tjelesne mase. Prekomjerne doze izazivaju smrt zbog respiratorne mlitavosti. Visoka cijena na crnom tržištu diljem Europe od 50-150 eura pa i više za 1 gram, stavlja heroin na visoku rangiranu „robu“ kod preprodavača droge.[9]

5.2.4. Inhalanti (otapala)

Otapala (inhalanti) jesu kemijski spojevi namijenjeni za lijepljenje, bojanje, poliranje, loženje. Ako se pravilno ne koriste, ta sredstva mogu uzrokovati trovanje jer su ustvari otrovna. S obzirom na laku dostupnost, i manja djeca mogu imati štete ako ih zloupotrebljavaju. Snifajući, djeca zapadaju u stanje omamljenosti zbog djelovanja otapala i manjka kisika u mozgu, jer za vrijeme snifanja udišu svoj izdahnuti zrak u kojem ima manje kisika te kroz to vrijeme nakratko zaboravljaju probleme koji ih tište. Dugotrajno trovanje tim sredstvima može uzrokovati oštećenja mozga. Smanjena je mogućnost rasuđivanja, pamćenja i razlikovanja dobrog i lošeg rješavanja problema. Zbog oštećenja živčanih stanica, kronični konzument može imati poteškoće s hodanjem po ravnoj crti i smetnje ravnoteže. Mogu se javiti oštećenja bubrega, jetre, dišnih puteva, pluća i desni. Javljaju se psihološki problemi, sniferi gube zanimanje za izvršavanje obveza i igru, postaju depresivni, katkad nasilni i agresivni. Neki pate od gubitka apetita, žale se na umor, krvarenje iz nosa i mučninu. Zabilježeni su i smrtni slučajevi ugušenjem prilikom snifanja.

Znakovi koji ukazuju na zloupotrebu otapala:

- a) Miris na određeno otapalo u dahu i odjeći
  - b) Pretjerana sekrecija nosa i suzne oči
  - c) Nedovoljna kontrola koordinacije mišića (teturanje)
  - d) Nejasan govor, neravnomjerno disanje
  - e) Pospanost ili stanje bez svijesti
  - f) Prisutnost plastičnih ili papirnatih vrećica ili krpa koje su služile za udisanje
- [4]

5.2.5. Psihodepresori

Psihodepresori su često medicinski propisivani lijekovi protiv tjeskobe, napetosti, besanice, grčenja mišića i razdražljivosti. Međutim, psihodepresori se i zloupotrebljavaju zbog svojih opojnih efekata. Ilegalno se nabavljaju preko krivotvorenih liječničkih recepata, krađom i kupnjom na crno. Danas postoji na tržištu veliki broj različitih tableta za živce i ljudi ih masovno zloupotrebljavaju. Ukoliko osoba zloupotrebljava psihodepresore, može se doimati kao da je opijena. Takve osobe mogu pogoršano rasuđivati, nerazgovijetno govoriti i imati smetnje u motoričkoj koordinaciji. Drugi simptomi mogu uključivati slab i ubrzan puls, sporo ili ubrzano, ali površno disanje te hladnu, vlažnu kožu, kao i sa svakom drugom drogom, tijelu su ubrzo potrebne povećane doze psihodepresora da bi se postigao isti efekt. Miješanje psihodepresora i alkohola osobito je opasna kombinacija koja može uzrokovati prekomjerno doziranje i moguću smrt. [2]

Znakovi koji ukazuju na zloupotrebu psihodepresora:

- a) Uživalac se ponaša slično pripitjoj osobi (teturanje, posrtanje, prividna pijanost), ali mu je dah bez mirisa na alkohol
- b) Često zaspi pri radu, pa i pri znatnoj buci
- c) Nejasan izgovor riječi
- d) Teškoće u koncentriranju
- e) Nezainteresiranost za aktivnost [4]

5.2.6. Hašiš

Hašiš je zelena, tamnosmeđa ili crna smola iscijeđena iz biljke *Cannabis sativa*. Sadrži dva ili više posto THC-a, što je uglavnom više od marihuane, ali to ovisi o kvaliteti. Dugotrajna proučavanja statistički pokazuju da znatan broj pušača marihuane s vremenom prelazi na korištenje drugih droga. Redovita uporaba može dovesti do psihičke ovisnosti, a time i do poteškoća u svladavanju unutrašnjeg poriva za nastavljanjem uzimanja droge pošto se donese odluka o prekidu uzimanja.

5.2.7. Opijati

U kategoriju opijata ubrajamo prirodne tvari koje se nalaze u čahuricama maka, u opijumu. U opijumu se među ostalim alkaloidima nalaze dva koji mogu izazvati ovisnost i koji su ujedno snažna sredstva za otklanjanje osjećaja boli odnosno za zaustavljanje kašlja, a to su morfij i kodein. Relativno jednostavnim kemijskim postupkom iz morfija se može dobiti sredstvo izuzetno snažnog djelovanja i u smislu izazivanja fizičke ovisnosti, najopasnija droga heroin. Od sintetskih sredstva koja se osim uporabe u medicinske svrhe također vrlo često zloupotrebljavaju kao ilegalne droge, najrašireniji je opioid metadon. U Hrvatskoj je najraširenija zlouporaba heroina.

5.3. Droga na radnom mjestu

Droge imaju različite učinke na ljude. Neki znakovi mogu se zamijeniti s uobičajenim bolestima, dok su drugi vrlo očiti. Radnici koji često imaju nezgode, pokazuju neuobičajeno ponašanje i imaju proširene zjenice ili nerazgovijetan govor, mogu pokazivati znakove opijenosti drogama.

Neki od ostalih uobičajenih znakova su:

- a) iznimne promjene raspoloženja
- b) paranoja
- c) staklene oči
- d) iscrpljenost
- e) česti izostanci s posla

Ukoliko netko od radnika primijeti da je neki drugi radnik pod utjecajem droge, dužan je to prijaviti odgovornoj osobi. Svaki radnik koji prijavi svog kolegu zbog konzumacije opojnih tvari, smanjuje ili uklanja mogućnost ozljeđivanja i nesreće na radu te povećava svoju sigurnost i sigurnost drugih radnika koji bi mogli stradati dođe li do nesreće uzrokovane opojnim sredstvima.

6. ISTRAŽIVAČKI DIO

Metode korištene za izradu istraživačkog djela je anonimno anketiranje te statistička obrada podataka koji su obrađeni u Excel programu.

7. POSTUPAK TESTIRANJA NA ALKOHOL

U tvrtki d.o.o. poslovođa treba prijaviti da se radnik nalazi u alkoholiziranom stanju te zove stručnjaku zaštite na radu kako bi se radnik testirao. Tvrtka može testirati svoje radnike ukoliko ima alkotest koji je baždareni. Prilikom testiranja trebaju biti prisutni i svjedoci (povjerenik radnika, ovlaštenik poslodavca) kako se ne bi kršila radnikova prava. Ako se utvrdi da je radnik pod utjecajem alkohola slijedi mu opomena pred otkaz te radnik odlazi kući. Ukoliko radnik ponovo dođe na posao pod utjecajem alkohola ili konzumira alkohol na radnom mjestu slijedi mu otkaz. Nakon provedenog testiranja ispunjava se zapisnik o provedenom alkotestu. Ako se radnik odbija testirati, smatra se da je pod utjecajem alkohola.

7.1. Zapisnik o testiranju

Nakon obavljenog testiranja radnika radi se zapisnik o utvrđivanju prisutnosti alkohola u organizmu radnika. U zapisnik se upisuje izmjerena koncentracija alkohola u dahu u promilima te jeli radnik pod utjecajem radnika ili nije. Utvrđivanje koncentracije alkohola u krvi u izdahnutom zraku pomoću alkometra se provodi pomoću digitalnog uređaja s neposrednim očitanjem. Ukoliko je radnik pod utjecajem alkohola, radnik se mora udaljiti s radnog mjesta. Ako radnik odbija pristupiti provjeri alkoholiziranosti također se mora udaljiti s radnog mjesta. Na kraju zapisnika potpisuje se očevidac, ovlašteni radnik, ovlaštenik poslodavca, povjerenik radnika i ispitan radnik.

Zapisnik se čuva u arhivi kod stručnjaka zaštite na radu.

ZAPISNIK

O UTVRĐIVANJU PRISUTNOSTI ALKOHOLA U ORGANIZMU RADNIKA

Provjera se obavlja temeljem članka 59. Zakona o zaštiti na radu (N.N. 71/14, 118/14, 154/14, 94/18, 96/18).

Radnik:

(prezime, očevo ime, ime)

raspoređen na poslove

(naziv radnog mjesta/poslova)

PRIHVACA – ODBIJA provjeru prisutnosti alkohola u organizmu.

(zaokružiti točnu tvrdnju)

Mjesto, datum i vrijeme provjere:

Prema vlastitoj izjavi radnik je **KONZUMIRAO – NIJE KONZUMIRAO** alkoholna pića neposredno prije ili za vrijeme rada. (zaokružiti točnu tvrdnju)

Datum i vrijeme konzumiranja alkohola: ..... sati

UTVRĐIVANJE KONCENTRACIJE ALKOHOLA U DAHU RADNIKA POMOĆU ALKOMETRA

1.	Izmjerena vrijednost alkohola u dahu u promilima:	(‰)
2.	Tip uređaja s kojim je vršena provjera:	ARZA-1871

Primjedbe: _____

Sukladno čl. 58. i 59. Zakona o zaštiti na radu (N.N. 71/14, 118/14, 154/14) i izmjerenoj količini alkohola u organizmu radnik:

1. **NIJE** pod utjecajem alkohola i može nastaviti s radom
  2. **JE** pod utjecajem alkohola i **MORA SE** udaljiti s radnog mjesta
  3. Je **ODBIO** pristupiti provjeri i **MORA SE** udaljiti s radnog mjesta
- (zaokružiti točnu tvrdnju)

Utvrđivanje prisutnosti alkohola u organizmu utvrdili su:

Ovlašteni radnik (ime i prezime, potpis): .....

Očevidac (ime i prezime, potpis): .....

Ovlaštenik poslodavca (ime i prezime, potpis): .....

Povjerenik radnika (ime i prezime, potpis): .....

Ispitani radnik (ime i prezime, potpis): .....

Slika 5. Zapisnik o utvrđivanju prisutnosti alkohola u organizmu radnika [10]

7.2. Udaljavanje radnika sa mjesta rada

Ako se utvrdi prisutnost alkohola u krvi kod radnika treba ga se udaljiti s radnog mjesta i sastaviti se Odluka o udaljenju radnika radi konzumacije alkohola. U ovoj Odluci se navodi kojeg radnika se udaljava s mjesta rada, kada, zašto i kada Odluka stupa na snagu.

Temeljem članka 32. Pravilnika o radu i članka 11. Pravilnika o postupku utvrđivanja prisutnosti alkohola u organizmu radnika (dalje u tekstu: Pravilnik), Maja Majić direktor trgovačkog društva ABEBE d.o.o. Dubrovnik, Vele uvale 44b, OIB: 87778876567 (dalje u tekstu: Poslodavac), dana 15. rujna 2014. donosi sljedeću

O D L U K U

1. Radnik Dalibor Borić privremeno se udaljuje s radnog mjesta radi utvrđene prisutnosti alkohola u organizmu.
2. Mjera iz točke 1. ove Odluke primjenjuje se do 16. rujna 2014. u 08:00 sati kada je radnik Dalibor Borić dužan pojaviti se na radnom mjestu sposoban za obavljanje poslova radnog mjesta (bez utjecaja alkohola u organizmu).
3. Ova Odluka stupa na snagu i primjenjuje se danom donošenja.

O b r a z l o ž e n j e

Zapisnikom o utvrđivanju prisutnosti alkohola u organizmu radnika od 15. rujna 2014., utvrđeno je kako je radnik Dalibor Borić na radnom mjestu pod utjecajem alkohola u organizmu, čime je postupio suprotno odredbama Pravilnika. Člankom 11. Pravilnika i člankom 32. Pravilnika o radu, predviđena je obveza Poslodavca u slučaju postojanja navedenih okolnosti mora radnika pod utjecajem alkohola u organizmu privremeno udaljiti s radnog mjesta. Sukladno svemu navedenom odlučeno je kao u izreci Odluke.

Direktor
Maja Majić

_____

m.p.

Dostaviti:

1. Dalibor Borić - osobno preuzeo dana _____, što potvrđuje vlastoručnim potpisom _____;
2. Pravna i kadrovska služba – ovdje.

Slika 6. Primjer odluke o udaljavanju radnika s mjesta rada [10]

8. REZULTATI ISTRAŽIVANJA

8.1. Hipoteza

- a) Konzumiranje alkohola, droge i drugih sredstva ovisnosti dolazi do povećanja ozljeda na radu
- b) Služba zaštite na radu svojim aktivnim edukacijama i zalaganjima nastoji smanjiti ozljede na radu, odnosno poduzima određene sankcije i time smanjuje konzumiranje alkohola, droga i drugih sredstva na radnom mjestu

8.2. Ispitanici

U tvrtki d.o.o. podijeljen je anonimni anketni upitnik zaposlenicima. Istraživanje se temelji na sto dvadeset i tri ispitanika, od kojih su šezdeset dvije žene (50,4%) i šezdeset i jedan (49,6%) muškarac. Anketni upitnik sastojao se od četrnaest pitanja.

UPITNIK

Ovaj upitnik potpuno je anoniman te će se koristiti samo u svrhu diplomskog rada.

1. Zaokružite spol
a) M
b) Ž
2. Kojoj starosnoj dobi pripadate?
a) 18-24
b) 25-34
c) 35-49
d) 50-64
e) 65 i više
3. Koliko često konzumirate alkohol?
a) Više puta tjedno
b) Jednom tjedno
c) Nekoliko puta mjesečno
d) Rjeđe od jednom mjesečno
4. Koji simptomi Vam se javljaju nakon konzumacije alkohola?
a) Gubitak ravnoteže
b) Diplopija
c) Produljeno refleksno vrijeme
d) Euforija
e) Nešto drugo
5. Koje alkoholno piće najčešće konzumirate?
a) Pivo
b) Vino
c) Žestoko piće
6. Jeste li u zadnjih godinu dana došli na posao pod utjecajem alkohola?
a) DA
b) NE
7. Jeste li u zadnjih godinu dana konzumirali alkohol za vrijeme radnog vremena?
a) DA
b) NE
8. U kojoj smjeni najčešće konzumirate alkoholna pića?
a) Jutarnjoj
b) Popodnevnoj
c) Noćnoj

- 9. Kada ste zadnji put konzumirali neku opojnu drogu prije ili tijekom radnog vremena?**
- a) Prije više od godinu dana
  - b) Proteklih 12 mjeseci
  - c) Protekli mjesec
  - d) Nikad
- 10. Koji simptomi Vam se javljaju nakon konzumacije opojnih droga?**
- a) Promjene raspoloženja
  - b) Paranoja
  - c) Iscrpljenost
  - d) Staklene oči
  - e) Nešto drugo
- 11. Koju drogu najčešće konzumirate?**
- a) Marihuana
  - b) Kokain
  - c) Heroin
  - d) Inhalati
  - e) Psihodelici
  - f) Nove droge
- 12. Jeste li u zadnjih godinu dana došli na posao pod utjecajem opojnih droga?**
- a) DA
  - b) NE
- 13. Jeste li u zadnjih godinu dana konzumirali opojne droge za vrijeme radnog vremena?**
- a) DA
  - b) NE
- 14. U kojoj smjeni najčešće konzumirate opojne droge?**
- a) Jutarnjoj
  - b) Popodnevnoj
  - c) Noćnoj

Slika 7. Upitnik

8.3. Metode

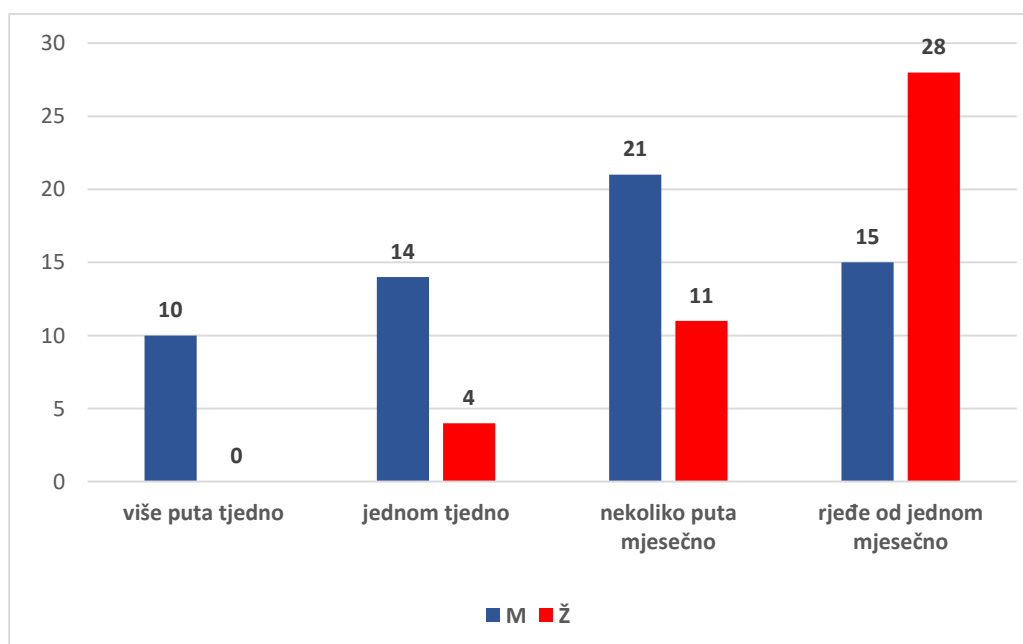
U tvrtki d.o.o. podijeljen je anonimni anketni upitnik zaposlenicima. Na početku upitnika nalazilo se objašnjenje da je istraživanje anonimno te da se koristi samo u svrhu diplomskog rada. Nakon toga podaci su obrađeni u programu Microsoft Office Excel.

8.4. Rezultati

Anonimnom upitniku pristupilo je 123 radnika od čega su 62 žene i 61 muškarac. Svi ispitanici nisu odgovorili na pitanje koliko često konzumiraju alkohol već su se samo 102 osobe izjasnile o tome. Kod naših ispitanika, nijedna žena ne pije više puta tjedno, ali zato 16% muškaraca konzumira alkohol nekoliko puta tjedno. 35% muškaraca pije nekoliko puta mjesečno dok ih 25% pije rjeđe od jednom mjesečno. Kod žena je bolja situacija odnosno od 43 ispitanice njih čak 65% pije rjeđe od jednom mjesečno dok njih samo 9% pije jednom tjedno.

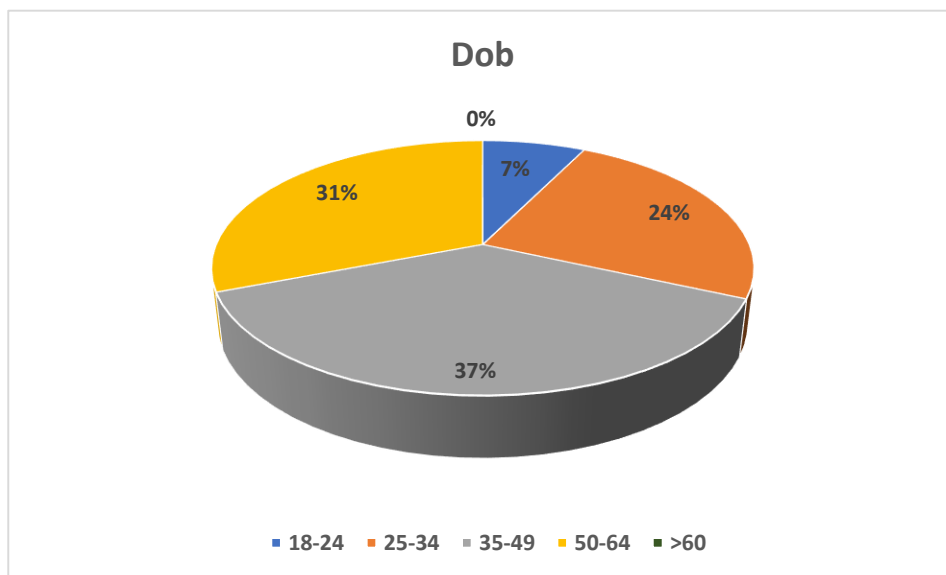
Analizom prikupljenih podataka možemo vidjeti i zaključiti da muškarci piju češće od žena kao što je i vidljivo na grafikonu 1. Zbog toga dolazi i do češćeg ozljeđivanja muškaraca na poslu kao i do više izostanka s radnog mjesta.

Različita istraživanja dokazala su da oko 60 posto žena popije barem jedno alkoholno piće tjedno, a 13 posto njih popije barem po jedno piće pet dana u tjednu. Muškarci tjedno popiju otprilike 2,3 puta više alkohola od žena. Mlade žene u velikoj mjeri piju pivo, dok žene srednje i starije životne dobi preferiraju vino i žestoka alkoholna pića. [3]

Grafikon 1. Razlika o učestalosti pijanje alkohola između muškaraca i žena [10]

Naši ispitanici većinski pripadaju dobnoj skupini od 35 do 49 godina i to čak 37%, a najmanje u ranu dob odnosno u rasponu od 18 do 24 godine, samo 7%. Takvi rezultati su se i očekivali s obzirom na to da u današnje vrijeme većina mladih nastavlja školovanje i nakon srednje škole pa kada uzmemo u obzir fakultete s prosjekom trajanja od 5 godina mladi se zapošljavaju tek s 25 godina. Nijedan od ispitanika nema 65 ili više godina što je također bilo za očekivati jer pravo na starosnu mirovinu stječe osiguranik kada navrši 65 godina života i 15 godina mirovinskog staža.

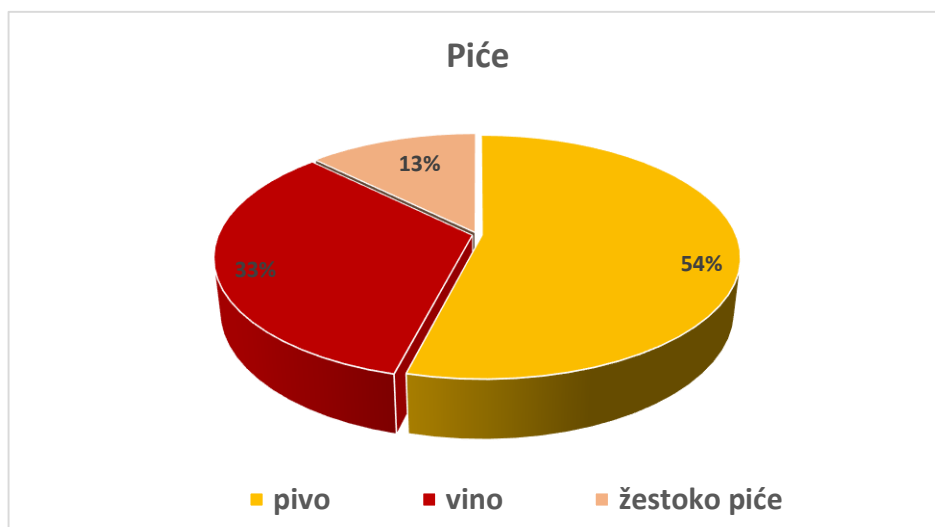

Grafikon 2. Dobne skupine ispitanika [10]

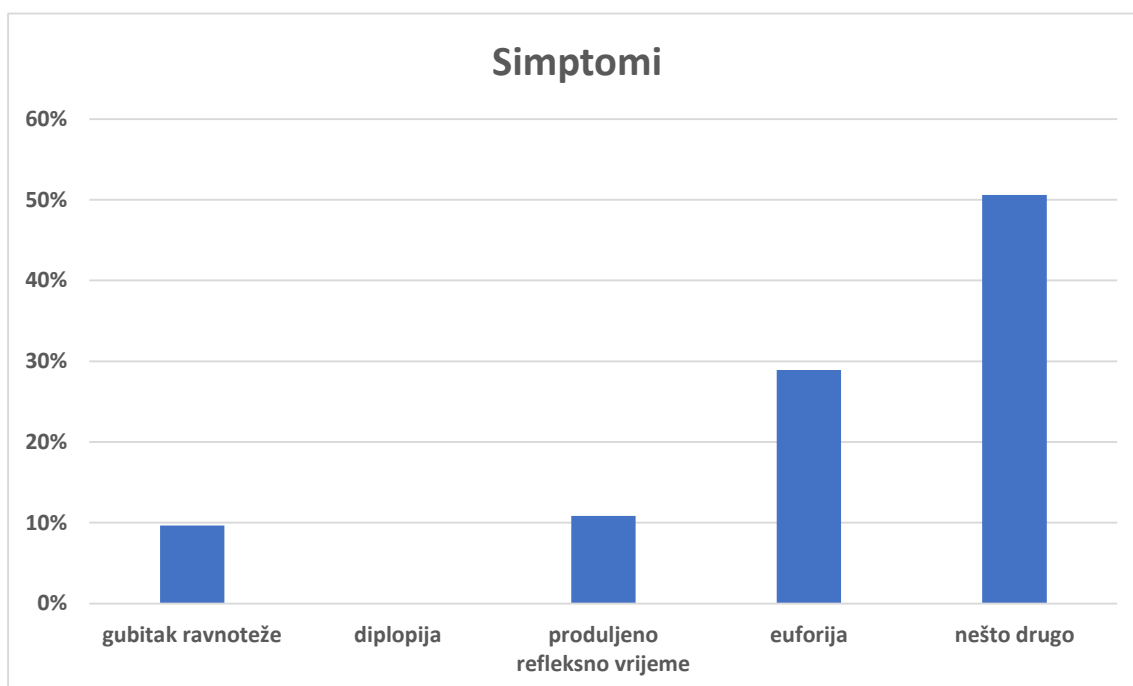
Na grafikonu 3 možemo vidjeti da se najviše pije pivo i to u više od 50% ispitanika, dok žestoka pića konzumira 13% ispitanika. Grafikon 4 nam prikazuje da nijedan radnik kao posljedicu konzumacije alkohola nema diploiju, ali se zato kod manjeg

broja ispitanika javlja gubitak ravnoteže (10%) i produljeno refleksno vrijeme (9%). Najviše ispitanika ima neke druge simptome koji nisu bili ponuđeni u upitniku.

Grafikon 3. Najčešće konzumirano piće [10]

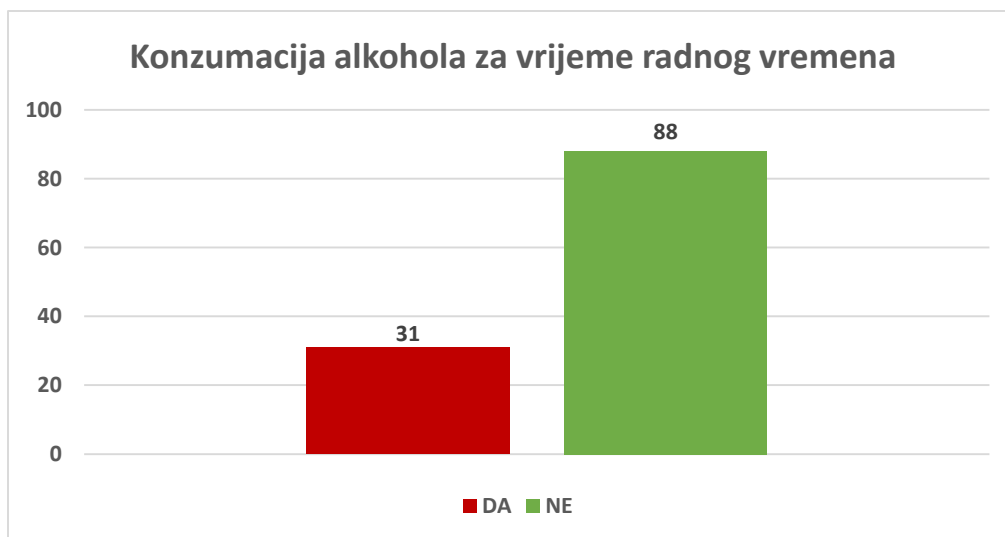

Grafikon 4. Simptomi konzumacije alkohola [10]

Od 119 osoba koje su odgovorile na šesto i sedmo pitanje upitnika odnosno na pitanja Jeste li u zadnjih godinu dana došli na posao pod utjecajem alkohola i jeste li konzumirali alkohol za vrijeme radnog vremena u posljednjih godinu dana, samo 8 ih je došlo na posao pod utjecajem alkohola, dok je čak njih 31 konzumiralo alkohol za vrijeme radnog vremena što baš i nije pohvalno jer su time mogli ugroziti kako sebe tako i svoje radne kolege.

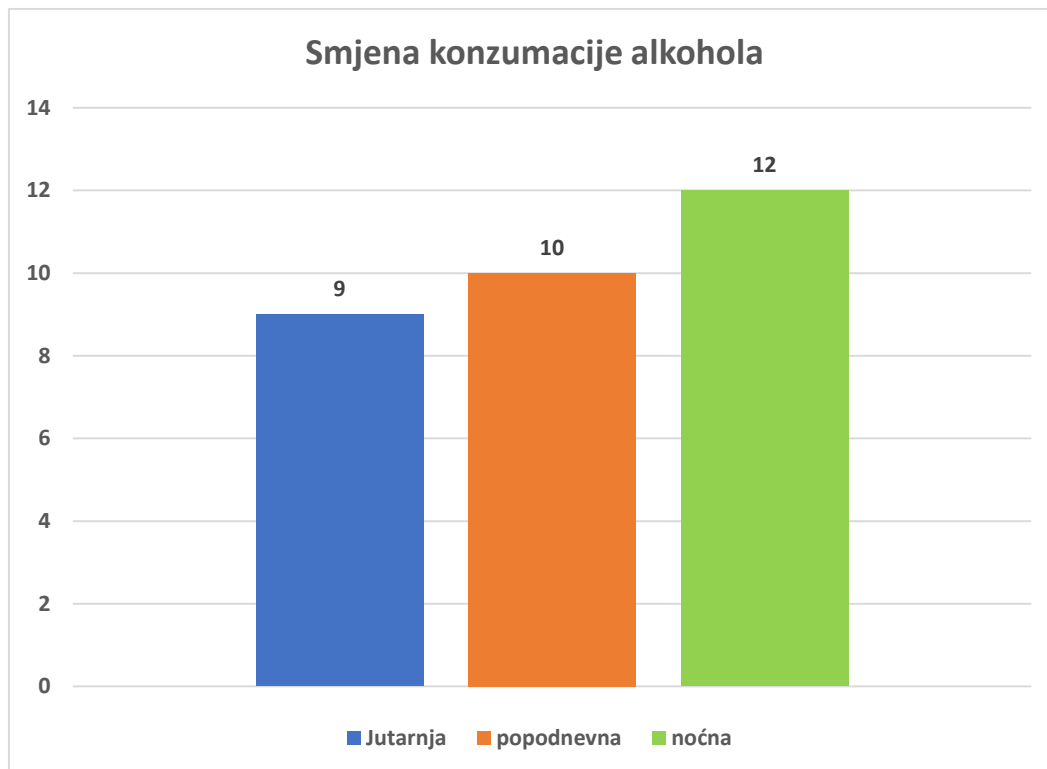

Grafikon 5. Radnici koji su na posao došli pod utjecajem alkohola [10]

Grafikon 6. Konzumiranje alkohola na radnom mjestu [10]

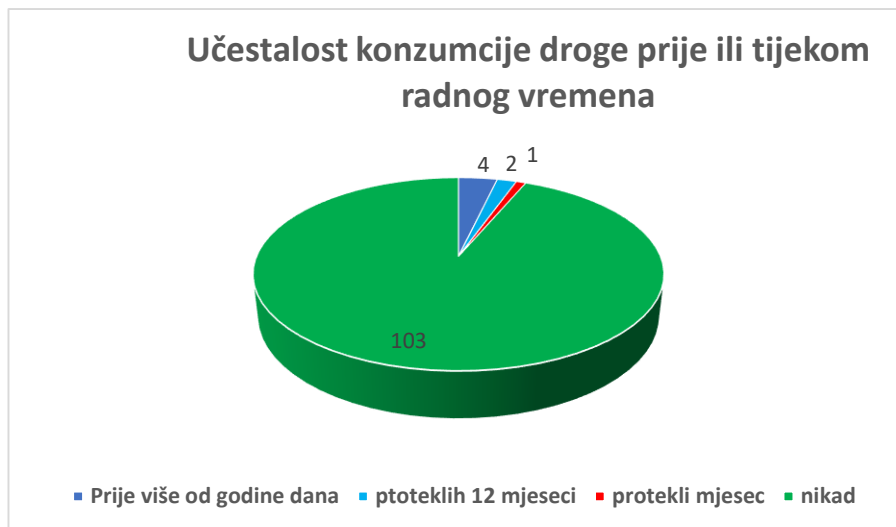
Na pitanje u kojoj smjeni najčešće konzumirate alkohol, odgovori su podijeljeni i vrlo slični. U jutarnjoj smjeni se pije najmanje što je i bilo za očekivati jer za vrijeme prve smijene češće su kontrole od strane nadređenih i direktori su još u firmi pa se djelatnici ni ne usude toliko piti. U noćnoj smjeni se najviše pije jer tada je nadzor minimalan i radnici to iskorištavaju i koriste priliku.

Grafikon 7. Smjena u kojoj se najčešće konzumira alkohol [10]

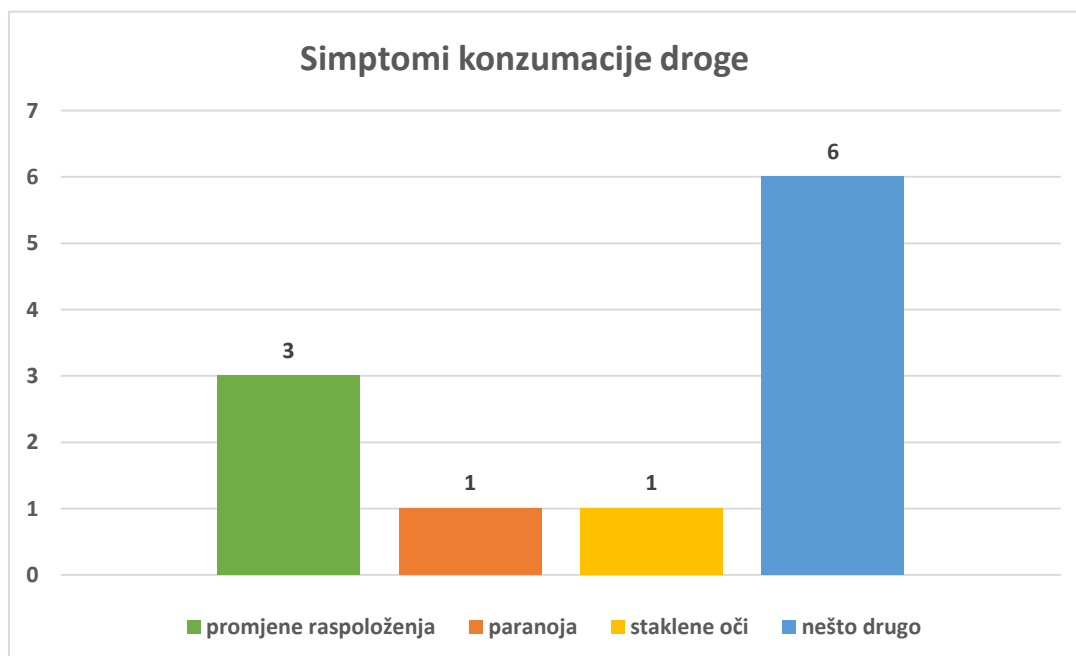
Nakon pitanja o alkoholu slijedila su 6 pitanja o drogi. Potrošnja droge je jako mala s obzirom na alkohol. Čak 103 ispitanika reklo je da drogu nikada nisu konzumirali

dok je njih četvero konzumiralo prije više od jedne godine. Dvoje ispitanika konzumiralo je drogu u proteklih 12 mjeseci, a samo jedna osoba prošli mjesec.

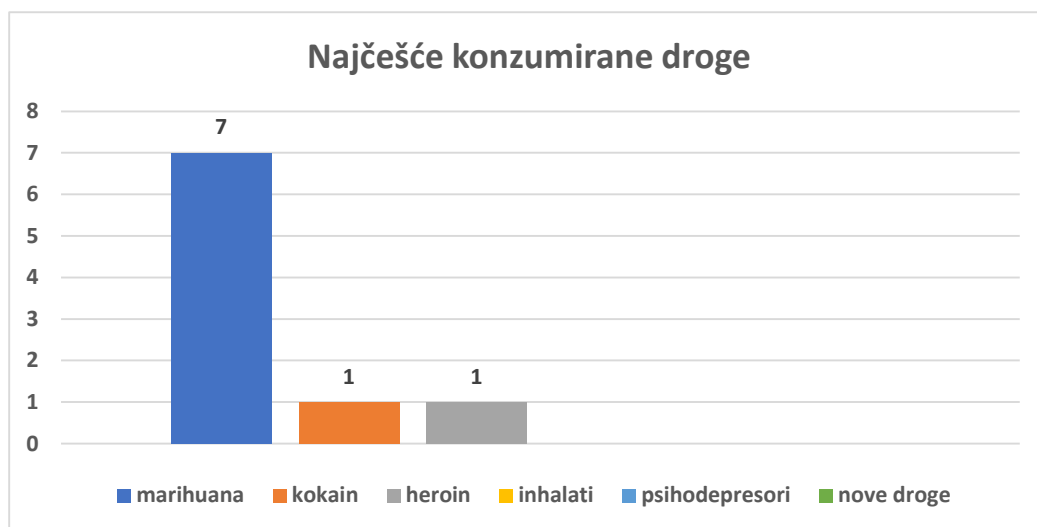
Grafikon 8. Učestalost konzumacije droge prije ili tijekom radnog vremena [10]

Kao simptom konzumacije droge kod nikog se ne javlja iscrpljenost, ali zato imamo promjene raspoloženja, paranoju i staklene oči te kod 6 ispitanika i nešto drugo.

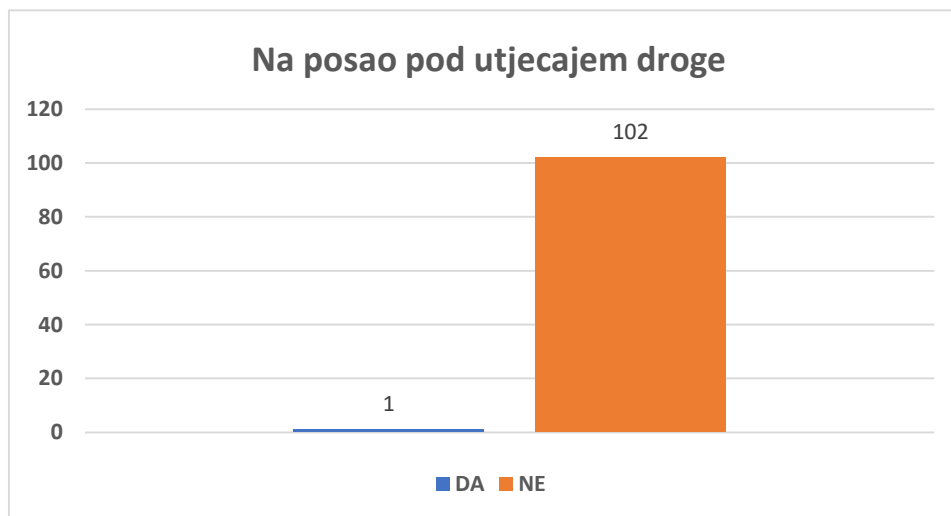
Grafikon 9. Simptomi konzumacije droge [10]

Najpopularnija droga koja se koristi u hrvatskoj pa tako i kod naših ispitanika je marihuana. To je lako dostupna droga pa je bilo i očekivano da nju ljudi i najviše koriste. Kokain i drogu koriste po jedan ispitanik dok se inhalanti, psihodepresori i nove droge ne koriste.

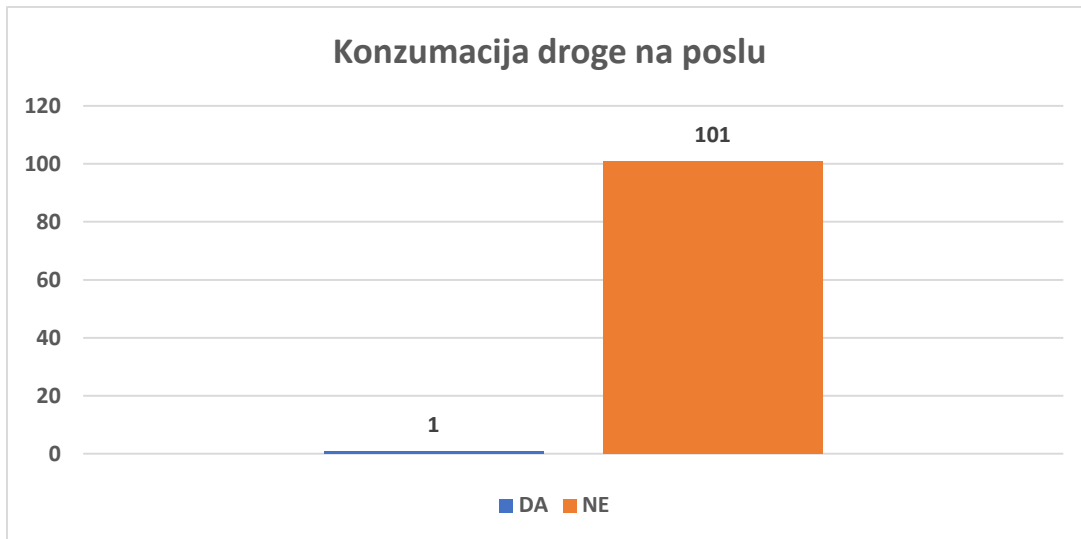

Grafikon 10. Najčešće konzumirane droge [10]

Na posao pod utjecajem droge u zadnjih godinu dana došao je samo jedan ispitanik i samo jedan ispitanik je konzumirao drogu za vrijeme radnog vremena u zadnjih godinu dana.

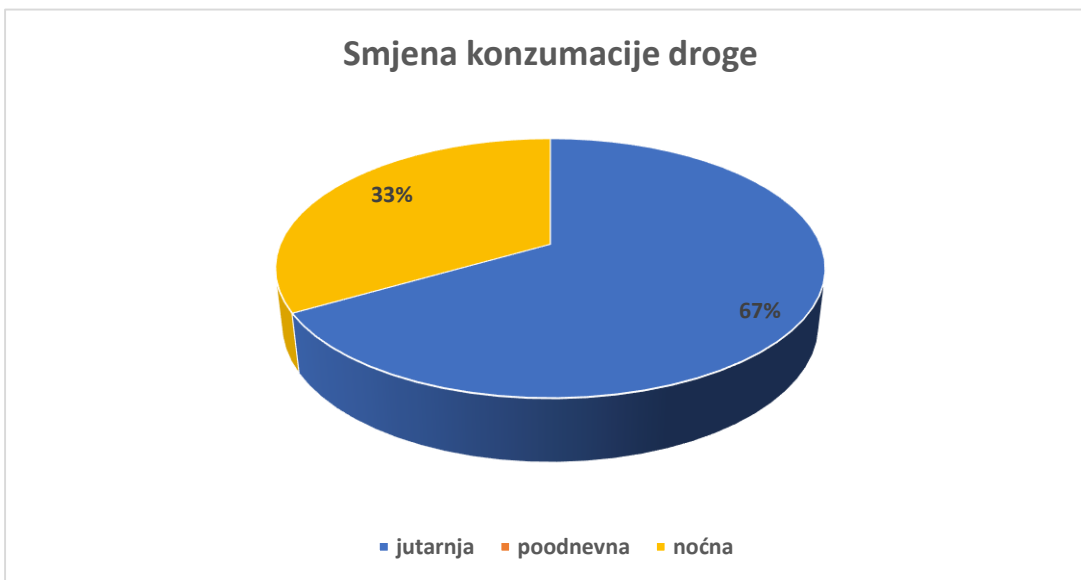

Grafikon 11. Radnici koji su na posao došli pod utjecajem droge [10]

Grafikon 12. Konzumacije droge na poslu [10]

Iako se najmanje alkohola konzumira u jutarnjoj smjeni, situacija s drogom je obrnuta. Najviše se konzumira u jutarnjoj smjeni dok se u popodnevnoj uopće ne konzumira.

Grafikon 13. Smjene u kojoj se konzumira droga [10]

9. ZAKLJUČAK

Povećana potrošnja alkohola i droga povezana je s povećanom stopom ozljeda na radu, a samim time se povećava i broj bolovanja. Ako su nam radnici često na bolovanju onda imamo i gubitke u firmi zbog nedostatka ljudske snage i firma može biti oštećena u financijskom smislu. Kako bi se smanjile ozljede na radu uzrokovane alkoholom, drogama i drugim sredstvima ovisnosti na radnom mjestu važno je probuditi svijest u radnicima. Svaka firma ima svoj način na koji to postiže. Dokazano je da visokoobrazovani ljudi manje konzumiraju alkohol i droge na radnom mjestu nego osobe koje imaju završeno osnovno i srednjoškolsko obrazovanje. Ponekad osobe niskog obrazovanja imaju osjećaj da su manje vrijedni i misle da alkoholom mogu riješiti svoje probleme, a nisu svjesni da rade suprotno. Trebali bi težiti boljim poslovima i usredotočiti se na svoje osobno usavršavanje umjesto da posegnu za čašicom alkohola.

Ovisno o državama, sektorima i zanimanjima, statistike upućuju na to da je u rasponu od 5% do 20% radnika alkoholičara ili su u opasnosti da to postanu.

Kad bi se teškoće koje se javljaju kao posljedica uporabe alkohola, duhana i ilegalnih droga stavile u odnos s nekim drugim problemima ljudske civilizacije, moglo bi se zaključiti da na ovom svijetu postoji mnogo težih problema i da se ukupnost zadovoljstva čovječanstva ne bi bitnije povećala njihovim uklanjanjem. No stručnjaci koji bolje poznaju dimenziju alkoholizma i posljedice uporabe ostalih droga, odnosno suštinu toga danas alternativnog stila življenja, taj stav ne bi mogli podržati.

10. LITERATURA

- [1] Pravilnik o testiranju na alkohol, droge i druga sredstva ovisnosti na radnom mjestu
<http://www.imz.hr/wp-content/uploads/2018/11/Pravilnik-o-testiranju-na-alkohol-droge-i-druga-sredstva-ovisnosti-na-radnom-mjestu.pdf>
- [2] Sakoman S. : Doktorre, je li istina da trava čisti pluća?, Sys Print d.o.o Zagreb, 1995, ISBN 953-6041-03-0
- [3] Torre R. :Alkoholizam: Prijetnja i oporavak, Profil Knjiga, Kaptol 25, Zagreb. 2015., ISBN 978-953-313-397-3
- [4] Kušević V. : Zloupotreba droga, Grafički zavod Hrvatske, Zagreb 1987., ISBN 86-399-0074-4
- [5] Hrvatski zavod za javno zdravstvo, Objava rezultata EUROSTAT-a o konzumaciji alkohola i ekscesivnom epizodičnom pijenju!, <https://www.hzjz.hr/sluzba-promicanje-zdravlja/objava-rezultata-eurostat-a-o-konzumaciji-alkohola-i-ekscesivnom-epizodicnom-pijenju/>: pristupljeno 27.4.2022.
- [6] Impressum: Priručnik s preporukama za razumnu prilagodbu radnog mjesta III., ISBN978-953-48324-4-8;
https://www.zosi.hr/docs/prirucnik_s_preporukama_za_razumnu_prilagodbu_radnog_mjesta_iii.pdf: pristupljeno: 12.4.2022
- [7] Hudolin V. : Alkoholizam- stil života alkoholičara, Školska knjiga, 1987.
- [8] Žuškin E., Jukić V., Lipozenčić J., Matošić A., Mustajbegović J., Turčić N., Poplašen-Orlovac D., Prohić A., Bubaš M., : Ovisnost o alkoholu- posljedice za zdravlje i radnu sposobnost, file:///C:/Users/Laptop/Downloads/rukopis_6_Arhiv_4_2006_1769.pdf
pristupljeno: 13.04.2022
- [9] Klarić D. : Crni trag droge, Promotro zdravlja d.o.o. , Zagreb 2002. , ISBN 953-98510-1-7
- [10] Vlastiti izvor
- [11] Šimić B., Konzumacija alkohola i opojnih droga na radnom mjestu,
<https://repozitorij.vuka.hr/islandora/object/vuka%3A1291/datastream/PDF/view> ,
pristupljeno: 26.4.2022

11. PRILOZI

POPIS SLIKA

Slika 1. Nastanak i održavanje samopodržavajućega procesa koji nazivamo ovisnost [2]

Slika 2. Najčešće oštećenja pojedinih organa izazvana pijenjem alkoholnih pića [2]

Slika 3. Djelovanje pojedinih koncentracija alkohola u krvi i faze pijanstva koje nastaju pri tim koncentracijama [2]

Slika 4. Oštećenje organa konzumiranjem kokaina [11]

Slika 5. Zapisnik o utvrđivanju prisutnosti alkohola u organizmu radnika [10]

Slika 6. Primjer odluke o udaljavanju radnika s mjesta rada [10]

Slika 7. Upitnik [10]

POPIS TABLICA

Tablica 1. Raspodjela osoba dobi iznad 15 godina prema učestalosti konzumacije alkohol 2019. (%) [5]

POPIS GRAFIKONA

Grafikon 1. Razlika o učestalosti pijanje alkohola između muškaraca i žena [10]

Grafikon 2. Dobne skupine ispitanika [10]

Grafikon 3. Najčešće konzumirano piće [10]

Grafikon 4. Simptomi konzumacije alkohola [10]

Grafikon 5. Radnici koji su na posao došli pod utjecajem alkohola [10]

Grafikon 6. Konzumiranje alkohola na radnom mjestu [10]

Grafikon 7. Smjena u kojoj se najčešće konzumira alkohol [10]

Grafikon 8. Učestalost konzumacije droge prije ili tijekom radnog vremena [10]

Grafikon 9. Simptomi konzumacije droge [10]

Grafikon 10. Najčešće konzumirane droge [10]

Grafikon 11. Radnici koji su na posao došli pod utjecajem droge [10]

Grafikon 12. Konzumacije droge na poslu [10]

Grafikon 13. Smjene u kojoj se konzumira droga [10]

